

Romuald Schild, Halina Królik, Jolanta Janiec, Jadwiga Mościbrodzka

---

Polany Kolonie, pow. Szydłowiec. Stanowisko II

Informator Archeologiczny : badania 6, 38-39

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tury amfor kulistych, osada ludności
kultury łużyckiej z wczesnej epoki
żelaza.

Stanowisko 3 podobnie jak i równolegle badane stanowisko 4 leży na wyniesieniu nad doliną dawnego ciekę wodnego, w odległości około 300 m na północ od stanowiska 4. Prace wykopaliskowe skoncentrowano w tej partii stanowiska, gdzie istniały już odkrywki przeprowadzone w celach gospodarczych przez miejscową Stację Hodowli Roślin. Wykopy o długości od 90 do 100 m i szerokości 2 m, oddalone od siebie o ca 8 m pozwoliły na uchwycenie zasięgu osady i cmentarzyska neolitycznego oraz zasięgu i sposobu zabudowy osady ludności kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza. Obiekty neolityczne koncentrowały się w kulminacyjnej partii wyniesienia. Odkryto tutaj nieckowatą, dużą jamę zawierającą liczne fragmenty naczyń ludności kultury pucharów lejkowatych oraz dwa pochówki, z których pierwszy usytuowany po linii północ-południe zawierał szkielet bez wyposażenia, drugi natomiast charakteryzował się bezładnym ułożeniem połamanych i być może połupanych kości. W tej partii wyniesienia odkryto również część prostokątnej, kamiennej skrzyni wchodzącej w zachodni profil wykopu II.

Poniżej, na łagodnym stoku wyniesienia uchwyciono szereg obiektów związanych z osadnictwem ludności kultury łużyckiej. Wśród obiektów ludności kultury łużyckiej dominowały owalne jamy, niekiedy rozszerzające się w partii spągowej, o miąższości do 60 -70 cm. Odkryto także obiekty spełniające funkcje mieszkalne, niektóre z nich posiadały wybrukowane partie spągowe. Ślady osadnictwa ludności kultury łużyckiej sięgają do podnóża wyniesienia, tam też uchwyciono wschodni krańiec osady.

Z zabytków wydzielonych wymienić można płytki kościane, szydła, przęśliki gliniane.

POLANY KOLONIE, pow. Szydłowiec
Stanowisko II

Zakład Epoki Kamienia
Instytutu Historii Kultury
Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadził doc. dr Romuald Schild
oraz mgr, magr Halina Królik, Jolanta Janiec i
mgr Jadwiga Mościbrodzka. Finansował IHKM
PAN. Drugi i ostatni sezon badań. Kopalnia

szybowa krzemienia czekoladowego z późnego neolitu lub wczesnego brązu oraz punkty eksploatacji i przetwórstwa krzemienia czekoladowego z okresów starszych.

W roku bieżącym otworzono 1 ar oraz rozkopano 6 szurfów stratygraficznych. Eksploracja wykopu arowego wykazała obecność dwóch serii form krasowych zawierających materiały kulturowe oraz młodszych od nich szybów kopalni.

Najstarszymi formami są niewielkie lejki krasowe wydrążone w stropowej partii wapieni. Wypełnione są one piaszczystą gliną krasową i zawierają niewielką ilość zabytków krzemiennych. Lejki te są przecinane przez system ciaków wyżłobionych w stropie wapieni, które prowadzą do dużych lejów krasowych o wypełniku piaszczysto gliniastym. Cieki te zawierają stosunkowo liczne materiały krzemienne, w których między innymi występują odczupki od kształtowania form obustronnych.

Wymienione cieki i fragmenty odsłoniętych lejów krasowych o wypełniku piaszczystym przecięte są przez występujące na obszarze wykopu szyby kopalni. Ogółem odsłonięto zarysy całości lub części sześciu szybów, z których jeden został wyeksplorowany całkowicie, drugi natomiast tylko w połowie występującej na obszarze wykopu.

Szyb centralny, rozkopany w całości, o średnicy około 3 m i głębokości 2,4 m, ma w profilu kształt gruszkowaty z rozciągającymi się wkoło wyrobiskami sięgającymi około 3 m od centrum szybu. Eksploatacja skupiała się na krzemieniu plackowatym występującym w stropie wapieni płytowych i spągu serii zawietrzanego wapienia. We wnętrzu szybu znaleziono liczne rogowe narzędzia górnicze/ dźwignie, pobijaki i motyki/. Uzyskane profile pozwalają na szczegółową rekonstrukcję i datowanie faz zagępywania glównie z uwagi na liczną obecność węgla drzewnych, które znajdują się obecnie w datowaniu radiowęglowym w Groningen.

Szyb północno-wschodni, który był wyeksplorowany w połowie jest odmienny w swej konstrukcji od szybu centralnego, odchodzi od niego niewielkie wyrobisko typu "lisiej jamy".

Liczne materiały kulturowe występujące w szybach ograniczają się jednak wyłącznie do wyrobów krzemiennych i rogowych. Brak jest ceramiki. Obecność licznych form obustronnych, w różnych stadiach obróbki pozwala na tymczasowe łączenie szybów z grupą kultur ceramiki sznurowej lub pochodnych.

Na podstawie szurfów zwiadowczych oraz zasięgu materiału na powierzchni można sądzić, że obszar kopalni nie przekracza 0,5 hektara, a ilość szybów wynosi ca 50 - 70.